

Roodstaart in blik

Nee lezers, dit artikeltje beoogt niet verandering te brengen in Uw vleesmenu en zo-doende de kip aan het spit af te wisselen met ingeblikte roodstaart. Het is slechts een simpel relaas van een paartje Gekraagde Roodstaarten, dat gebruik maakte van een op de grond liggend roestig conservenblikje, om er een broedsel jongen in groot te brengen. Eén der uitzonderlijke voordelen, die de slordige mens zijns ondanks bewerkstelligde: één der weinig positieve voordelen van achtergelaten rommel!

Het vond plaats op één onzer nestkastterreinen, een afgesloten gebied, dat 50 voor vogels bestemde houten woningen bevatte. Het was ons telkens weer opgevallen, dat er meer roodstaartmannen zongen dan we, in gezinnen uitgedrukt, in de nestkasten aantroffen. Wel is het zo, dat ook bij deze soort een mannenoverschot aanwezig lijkt, zodat er tot diep in de zomer driftig zingende vrijgezellen zijn te horen. Echter wees ook het aantal alarmerende roodstaarten beslist op 'geheime' nestplaatsen.

Het terrein bood overigens weinig soelaas voor wat betreft de natuurlijke holten. Een denneplantage, een woud van rechte stammen dus, waarin zorgvuldig gedund en ziek hout geweerd werd. De paden erdoor werden geflankeerd door berken, waarvan er twee door Grote Bonte Spechten waren bewerkt. In één ervan woonde de Grote Bonte zelf, de andere bood onderdak aan een spreuwegezin. Het terrein telde voorts een aantal stenen loodsen, maar dat gaf door de recht-toe, recht-aan bouw evenmin plaats voor een nest. Hoewel het schijnt voor te komen, dat Gekraagde Roodstaarten een open nest vervaardigen, konden we met de beste wil van de wereld geen vegetatie ontdekken, waarin zo'n nest kon worden opgehangen.

Gekraagde Roodstaart ♂, voederend.

Foto's van de schrijver

Gekraagde Roodstaart ♀, water gebracht.

Het was een jongetje van drie turven hoog en zes jaren oud, dat ons op het verroeste blikje wees en zei, dat er kleine vogeltjes in zaten. Het was voor ons de eerste keer, dat we roodstaarten in blik op de grond aantroffen. Het bood de vogels in elk geval genoeg ruimte, niet alleen om groot te worden, maar ook tijdens de balts van de volwassenen. Gekraagde Roodstaarten immers geven de voorkeur aan grote invliegopeningen. Het mannetje benut die ruimte, om het wijfje over te halen, hem te volgen. Hij gaat daarbij op twee manieren te werk. Hij zit in de nestkast en steekt kop en een gedeelte van de borst naar buiten. Dit doet hij half zijdelings, zodat de markante tekening goed te zien is. In het tweede geval steekt hij de kop naar binnen en laat de roodgekleurde staart buiten de nestkast breed uitwaaiëren. Dit moet op het wijfje wel een onweerstaanbare indruk maken. Als gevolg van deze gewoonte bewonen 'onze roodstaarten dan ook bij voorkeur die kasten, die een invliegopening van 40 mm hebben. Het schept ons elk jaar weer problemen, om de spreeuwen te weren.

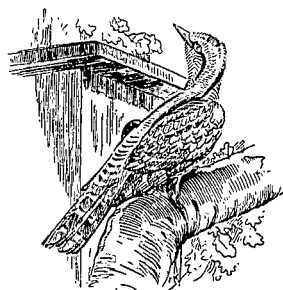
De betrekkelijke afzondering van het terrein, waar het gevulde blikje lag, gaf ons de gelegenheid een en ander op de gevoelige plaat vast te leggen. Een eenvoudig bouwsel ontrok ons aan de blikken van het voederende ouderpaar. We brachten er kostelijke, doch warme uurtjes in door. Het vrouwtje nam, moeders eigen, het meest frekwent deel aan de voeding. Door de laag-bij-de-grondse situatie bleef ze soms wel vijf minuten in de onmiddellijke nabijheid van het blikje insecten vangen. Zij was het ook, die steeds op de vuile luier van de jongen wachtte, iets, dat we het mannetje nooit zagen doen. Misschien vermoedde hij toch wel onze nabijheid en was zijn verzorgingsdrang minder sterk dan die van het vrouwtje. We hoorden van tevoren al, dat het mannetje in aantocht was, doordat hij steeds, al naderend, een korte, ingehouden-gezongen strofe van zijn liedje ten beste gaf en dat met een snob vol voer.

We zagen ook enkele keren, dat het vrouwtje zonder prooi het blikje naderde. Ze stak hierbij haar kop wel enige malen in het blikje, net zoals ze deed, als ze aan het voeren was. Omdat we echter van opzij het gebeuren gadesloegen, konden we niet zien, wat er dan wel binnenin het metalen huis geschiedde. Bij een dezer gelegenheden echter viel het zonlicht gunstig op haar snavel en zagen we, dat deze glinsterde van het vocht. Er werd dus vermoedelijk water gebracht. Ik hoop, dat de foto scherp genoeg is, om de glinstering aan te tonen. We konden met de vogels meevoelen. In ons lappen bouwsel was het door de warmte haast niet uit te houden. Wat moest de temperatuur dan wel zijn in het inwendige van het blik? Het broedsel vloog echter gezessen, dus voltallig uit. Naar ons idee hadden de vogels gemakkelijk gaar gestoofd kunnen zijn en had de titel van dit artikeltje best dát kunnen inhouden, wat was gesuggereerd.

Nunspeet, 7 juli 1969

W. R. Oudshoorn

Draaihals

Het is 31 augustus en zonnig weer. Mijn echtgenote en ik zijn bezig de spullen klaar te zetten voor een fietstocht door de duinen. Opeens hoor ik in de tuin een sissend geluid en springt de rode kater van onze buren hoog op en neemt de vlucht. Vanuit de verte zie ik een eigenaardig dier kronkelend op de grond liggen. Aangetekend dient te worden dat mijn ornithologische kennis gering is. Dichterbij gekomen zie ik een $\pm$ 15 cm grote vogel die zijn kop steeds draaiend en dreigend naar voren in 't zand steekt. Aanvankelijk denk ik aan de laatste stuiptrekkingen van een gewonde vogel, maar de bewegingen gaan door waarbij de veren op de hals steeds omhoog gaan staan. Opvallend is ook het draaien van de kop, vooral als we 't diertje dicht naderen.

Voortdurend blijft de vogel tegen de grond gedrukt, met de staart gespreid en de vleugels tegen 't lichaam gedrukt. Al spoedig kom ik tot de conclusie dat we te doen hebben met de draaihals (*Jynx torquilla*).

De beschrijving van kleur, grootte en gedrag komen overeen met dat wat we in vogelboeken vinden.

Gedurende vijf minuten zijn mijn vrouw en ik in de gelegenheid het dier van zeer dicht-

bij waar te nemen. Als ik het uiteindelijk wil pakken, daarbij veronderstellend dat het gewond is, rent het plotseling onder een grote groep *Viburnum rhytidophyllum*. Het was niet mogelijk om de vogel terug te vinden omdat het afgefallen blad van de heester geheel overeenstemt met de schutkleur van de vogel.

Er resten ons toch een aantal vragen.

In de eerste plaats vragen wij ons af of het gedrag van de vogel normaal is te noemen, gezien het feit dat hij zeker 5 minuten bleef zitten. Verder zouden wij graag willen weten of de draaihals in 't westen van ons land vaker wordtesignaleerd. Of is deze waarneming te vergelijken met wat wij plantjesmenschen aanduiden als 'zzz(?)'? Ter oriëntering zij nog medegedeeld dat wij iets buiten het dorp wonen aan een vrij drukke verkeersweg.